UNIUNEA EUROPEANĂ
FONDUL EUROPEAN PENTRU DEZVOLTARE REGIONALĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

MINISTERUL DEZVOLTĂRII REGIONALE ȘI TURISMULUI

MUNICIPIUL BUCUREȘTI SECTORUL 1

Instrumente Structurale 2007-2013

Orașul Vrăjit

www.orasulvrajit.ro

© Primăria Sectorului 1

MACHETA AFIS V1

Primăria Sectorului 1 al Municipiului București, Șos. București - Ploiești 9 - 13
Telefoane Centrală: 021 319 10 13-17; Fax Registratură Generală: 021 319 10 06
Email Registratură Generală: registratura@primariasector1.ro
www.primariasector1.ro

Regio - Programul Operațional Regional sprijină modernizarea României
prin oferirea de oportunități de finanțare
pentru proiecte din toate regiunile de dezvoltare ale țării.

Regio
PROGRAMUL OPERAȚIONAL REGIONAL

Inițiativă locală. Dezvoltare regională.

www.inforegio.ro

Investim în viitorul tău!
Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Regional și co-finanțat de Uniunea Europeană prin Fondul European pentru Dezvoltare Regională.

Orașul Vrăjit
Primăria Sectorului 1 al Municipiului București
Septembrie 2013
Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.

Cuprins

Sectorul 1 7

Orașul Vrăjit 9

Scurt istoric 11

Arhitectură și tehnică populară 14

Sectorul Transilvania 16

Sectorul Muntenia 18

Sectorul Dobrogea 20

Repere specifice diferitelor zone etnografice ale Romaniei 68

Evocarea personalitatii oamenilor care au contribuit la crearea si dezvoltarea Muzelului Satului 76

Bibliografie 82

Orașul Vrăjit

Sectorul 1

zona cu cea mai mare suprafață de spațiu verde pe cap de locuitor din București

Evoluția istorică a Sectorului 1 surprinde în desfășurarea sa detalii reprezentative din istoria orașului București, începând de la primele atestări ale unor forme de organizare administrativă și până în zilele noastre. În primele atestări, din secolele XV-XVI, existau referiri la o autoritate comunală compusă din primar și 12 membri ai sfatului administrativ (aleși dintre bătrânii, negustorii sau boierii comunității). Mai târziu, într-un recensământ realizat pe la sfârșitul secolului al XVII-lea, Bucureștiul apărea împărțit în cinci „plăși", cu 21 de mahalale (cartiere) și 6006 case. Sectorul 1, care avea să se numească în perioada interbelică Sectorul de Verde, a fost mai întâi plasa Mogoșoaia.

În anul 1807 orașul avea să fie împărțit în cinci culori (numite „văpseli"), menite să înlocuiască plășile. Teritoriul actual al Sectorului 1 era inclus în „Văpseaua verde". Asemenea întregului București, Sectorul 1 a traversat momente istorice importante, a căror trecere poate fi regăsită la o privire mai atentă. Perioada Regulamentului Organic și influențele curentului revoluționar de la 1848, apoi epoca modernă, în care Bucureștiul devine capitala Principatelor Unite, toate laolaltă contribuie la crearea și dezvoltarea unui oraș, a cărui strălucire avea să-i confere în perioada interbelică renumele de Mic Paris. În perioada dintre cele două războaie mondiale, Bucureștiul devine un oraș cu patru sectoare (de Galben, de Negru, de Albastru și de Verde – Sectorul 1) și 13 comune suburbane (foste așezări rurale). Mai târziu, în anul 1950, Bucureștiul a fost împărțit în opt raioane, care ulterior au redevenit sectoare în 1968, pentru ca în 1979 structura orașului să se reducă la șase sectoare, aceleași pe care le cunoaștem și în prezent.

Sectorul 1 este zona cu cea mai mare suprafață de spațiu verde pe cap de locuitor din București, iar printre nenumăratele sale zone cu vegetație regăsim unele dintre cele mai cunoscute și mai frumoase parcuri ale orașului: Parcul Kiseleff, Cişmigiu, Herăstrău, Bazilescu, Operei, Regina Maria, Bordei. Totodată, Sectorul 1 este printre cele mai bine reprezentate și dacă amintim câteva dintre obiectivele sale culturale sau arhitectonice: Ateneul Român, Arcul de Triumf, Palatul Barbu Ştirbei, Palatul Kretzulescu, Casa Vernescu, Muzeul Naţional al Satului „Dimitrie Gusti", Muzeul Naţional „George Enescu", Cercul Militar Național, Muzeul Naţional de Artă al României, Teatrul Național, Calea Victoriei, Grădina Cișmigiu, Muzeul de Istorie Naturală „Grigore Antipa", Muzeul Ţăranului Român, Mănăstirea Caşin sau Teatrul Odeon.

Un ghid complet de informații despre Sectorul 1 găsiți la http://www.primariasector1.ro/

Muzeul Național al Satului Dimitrie Gusti - intrare principală

Orașul Vrăjit

Primăria Sectorului 1 sprijină și se implică în ample proiecte de promovare turistică a unora dintre „bogățiile" sale, încercând astfel să încurajeze apropierea de valorile culturale ale orașului, precum și redescoperirea unei părți importante din istoria fascinantă a Bucureștiului. „Orașul Vrăjit" este un astfel de exemplu de implicare, pe lângă altele similare, diferite doar prin tematica abordată. Se urmărește astfel îmbunătățirea ofertei turistice și crearea unui nou traseu turistic care să includă obiectivul Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti", dar și susținerea promovării acestuia pe plan local și național. Proiectul „Orașul Vrăjit" este dezvoltat de Primăria Sectorului 1 și finanțat prin Programul Operațional Regional 2007-2013. Obiectivul proiectului este creșterea gradului de vizibilitate a uneia dintre cele mai importante atracții culturale ale Bucureștiului, Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti", situat pe teritoriul Sectorului 1. Muzeul Satului are o deosebită valoare turistică, este declarat monument istoric și face parte din patrimoniul cultural național.

Informații suplimentare la www.orasulvrajit.ro

Gospodărie, Jurilovca, jud. Tulcea, 1898

Gospodărie, Berbești, jud. Maramureș 1775

Scurt istoric

Numeroși oameni de știință români au fost preocupați de-a lungul vremii de idea organizării unui muzeu etnografic cu expoziție în aer liber și fiecare dintre aceștia a avut o contribuție însemnată, în plan teoretic și practic, la dezvoltarea muzeografiei etnografice. Alexandru Odobescu – arheolog, istoric de artă și scriitor – având calitatea de comisar al României pentru Expoziția Internațională de la Paris, face printre primele recomandări pentru crearea unui pavilion în cadrul acestei manifestări (prin prezentarea unor gospodării țărănești reprezentative), în scopul reprezentării culturii populare românești. Mai târziu, Titu Maiorescu (ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice în 1875) încurajează ideea dezvoltării unei secții de „port național", în cadrul Muzeului Național de Antichități. Între 1901-1902, cu sprijinul lui Spiru Haret, încep acțiuni de cercetare de teren în diferite regiuni ale țării și campanii de organizare a unor colecții pentru mai multe categorii de obiecte, cu scopul creării „Muzeului de arte naționale" din București. Acest muzeu ia ființă în 1906, cu denumirea de „Muzeu de etnografie și artă națională", sub conducerea savantului Al. Tzigara-Samurcaș. În 1909, profesorul Samurcaș aduce în muzeu casa din Ceauru (jud. Gorj), apoi biserica de lemn din Turea (Cluj). În 1922-1923, la Cluj, profesorul Romulus Vuia înființează Muzeul Etnografic al Transilvaniei, cu secție distinctă de expoziție în aer liber.

Deschiderea Muzeului Satului Românesc, denumit astăzi Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti", a avut loc în anul 1936, în prezența regelui Carol al II-lea al României și a altor personalități marcante ale vremii din spațiul politic și cultural. Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti" se numără printre primele muzee etnografice în aer liber din țara noastră, dar și din Europa. Fiind în prezent una dintre atracțiile turistice reprezentative ale orașului București, Muzeul Satului îl omagiază prin denumirea sa actuală pe întemeitorul său, marele sociolog și folclorist român, Dimitrie Gusti (1880-1955), fondatorul Școlii de Sociologie din București, membru și, ulterior, președinte al Academiei Române, profesor la Universitățile din Iași și București și șeful Catedrei de Sociologie a Universității din București.

Localizare, acces

Muzeul Satului este una dintre atracțiile principale ale capitalei României, cunoscută fiind chiar și peste hotare. El este amplasat într-un cadru natural deosebit, pe malul lacului Herăstrău, într-o zonă care se aseamănă mai mult cu cea a unui parc, decât cu cea a unui muzeu, ansamblul elementelor sale reconstituind armonios aerul pitoresc al vremurilor de altădată.

Adresa: Şos. Kiseleff nr. 28-30, sector 1, cod poştal 011347, Bucureşti, România

Web-site: www.muzeul-satului.ro

Muzeul Național al Satului Dimitrie Gusti - intrare principală, curtea interioară

În etapa premergătoare fondării muzeului, vreme de mai bine de un deceniu, alături de alți etnografi, sociologi, geografi, statisticieni și folcloriști, profesorul Dimitrie Gusti s-a dedicat întru totul coordonării unor vii și susținute activități de cercetare, pe care le-a împletit cu experimente muzeografice și campanii de studiu monografic în diferite zone de pe teritoriul țării noastre. La finalul acestor inițiative, în satele observate sau în sălile de seminar ale Universității din București erau realizate expoziții cu caracter temporar. Mai târziu, la recomandarea profesorului Dimitrie Gusti și a colaboratorilor săi, printre care H. H.Stahl, Mihai Pop, Traian Herseni, Anton Golopentia, Mircea Vulcănescu, Gh.Focșa, au fost organizate două expoziții importante cu interioare țărănești, alcătuite din obiecte aduse din regiunile cercetate, la sediul Fundației Regale „Principele Carol" (1934) și în cadrul Pavilionului Regal din Parcul Carol (1935).

Lucrările de organizare ale viitorului muzeu s-au desfășurat pe malul lacului Herăstrău, pe teritoriul actual al expoziției, într-un interval de timp deosebit de restrâns (aproximativ două luni) și au avut ca rezultat „o operă muzeografică de excepție", care cuprindea în prezentarea sa case, anexe gospodărești, biserici, instalații tehnice, precum și mobilier, țesături, ceramică, unelte și altele, organizate pe criteriul reprezentativității pentru regiunea geografică din care fuseseră aduse.

Construcțiile selectate în timpul cercetărilor au fost demontate, apoi aduse la București și remontate. Odată cu materialele de construcție, în Capitală au sosit și peste o sută de meșteri, cunoscători ai tehnicilor tradiționale de lucru, care aveau misiunea de a reface monumentele în timp record, pe teritoriul de astăzi al muzeului.

Planul de dispunere (care se păstrează în mare parte și astăzi) a fost realizat de către scriitorul, dramaturgul, regizorul și scenograful Victor Ion Popa, iar resursele financiare necesare au fost asigurate de către Fundația Culturală Regală.

Gospodărie, Sălciua de Jos, jud. Alba, 1815

Profesorul Gusti și colaboratorii acestuia au creat conceptul amenajării muzeului în jurul preocupării pentru cunoașterea realității satului, așa cum era trăită de familiile țărănești, având misiunea de a informa și educa publicul. De aceea, în casele expuse erau aduse să locuiască temporar familii de țărani din satele de origine. Locuitorii caselor muzeale veneau la București cu toate cele necesare vieții de zi cu zi, inclusiv animalele și păsările din gospodărie. Din nefericire, rezultatul acestei socializări a fost degradarea treptată a monumentelor, ca urmare a utilizării lor intense, mai ales că în perioada aceea nu erau disponibile tratamentele actuale de conservare și restaurare a patrimoniului muzeal.

Începând cu anul 1940, muzeul traversează o perioadă în care nu-și mai poate continua activitatea, până în anul 1948, când la conducerea sa este numit Gheorghe Focșa, fost student al lui Dimitrie Gusti și apropiat al acestuia în toată perioada cercetărilor sale. Profesorul Gheorghe Focșa continuă direcția trasată de către întemeietorul Muzeului Național al Satului, sprijinind includerea în patrimoniu a unor monumente cu trăsături excepționale de specificitate și autenticitate. Ulterior, au loc ample campanii de cercetare și achiziții care elimină treptat componenta sociologică, conferind expoziției în aer liber profilul etnografic care va ajuta la transformarea muzeului într-o instituție de excepție, atât la nivel național, cât și internațional.

Încă de la înființarea sa, în anul 1936, Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti" a avut un puternic impact asupra lumii științifice internaționale. Drept dovadă, profesorul Gusti și colaboratorii săi au primit în primul an de la inaugurarea muzeului invitația de a participa la Expoziția Internațională de la Paris, cu o serie de obiecte reprezentative pentru cultura populară românească. Începând din anul 2001, Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti" a fost inclus în rețeaua muzeelor cuprinse în programul european „Primavara muzeelor", inițiat de Direcția Muzeelor Franței.

Arhitectură și tehnică populară

Casă, Chiojdu-Mic, jud. Buzău, sec. XVIII

În prezent, expoziția permanentă a Muzeului Național al Satului „Dimitrie Gusti” este alcătuită din peste 300 de monumente și aproximativ 55.000 de obiecte organizate în depozite de patrimoniu, respectând principiile muzeologiei moderne. Monumentele sunt grupate după principiul așezării geografice (sectoarele Transilvania, Banat, Oltenia, Muntenia, Dobrogea și Moldova), organizare care permite studiul comparativ al elementelor de arhitectură tradițională românească, conturând diversitatea ornamentală și compoziția cromatică specifică fiecărei zone etnografice a României. Principiului istoric și cel al autenticității sunt la fel de bine reprezentate în modul de organizare al expoziției, urmărind permanent să ilustreze cât mai expresiv în desfășurarea sa originalitatea, reprezentativitatea și „unitatea în diversitate” a satului românesc.

În expoziția Muzeului Satului pot fi vizitate anexe gospodărești, ateliere, instalații tehnice, mori, biserici sau fântâni, precum și obiecte de interior sau ustensile tradiționale provenite din diferite regiuni ale provinciilor istorice ale României. Printre acestea, le putem aminti pe unele dintre cele mai frumoase, dintre care se disting în Transilvania, gospodăria din satul Șant, în Muntenia, gospodăria din satul Trăisteni și din Dobrogea, gospodăria din Jurilovca.

Biserică, Dragomirești, jud. Maramureș, 1722

Sectorul Transilvania

Gospodăria din satul Șant, județul Bistrița-Năsăud, 1896

Între anii 1762-1851, în Năsăud s-a format al doilea regiment românesc de grăniceri, care includea în structura sa 44 de sate românești din această regiune, printre acestea numărându-se și satul Șant. Casa, adusă în muzeu în anul 1936, datează din 1896 și este construită din bârne de brad, asemenea celorlalte construcții din sat. Casa a fost înălțată pe temelie de piatră, iar bârnele au fost cioplite pe patru fețe și închegate în „coadă de rândunică". Prispa largă a casei are trei laturi și balustrade închisă între stâlpi ciopliți.

Planul casei cuprinde tinda pe pivniță - mediană, fără plafon – și două camere laterale, mari, înalte, cu câte patru ferestre largi.Mai există două încăperi mai mici, folosite ca spații de depozitare. Forma casei amintește de construcțiile pastorale străvechi, fără tavan, cu acoperiș în patru ape și învelitoare din „draniță". În tindă se găsește încă vechea vatră, de la al cărei fum se conserva șindrila casei, mărindu-și astfel durata de viață. În tindă pot fi regăsite și variate unelte și ustensile de bucătărie, ca dovadă a preocupărilor domestice ale locuitorilor casei.

În camera de locuit, se distinge prin forma sa elegantă soba albă, sprijinită în față pe doi stâlpișori din fier forjat. De fapt, sistemul de încălzire este unul complex,alcătuit din vatra liberă cu horn, cuptor, un mic spațiu de odihnă și sobă cu plită. Pe lângă pereți se află mobilierul, format din pat, masă, dulap de vase și laviță. Mobilierul este astfel amplasat, întrucât așezarea sa trebuia să rezerve spațiu suficient pentru activitățile lucrative desfășurate la război și urzoi, al cărui suport mai există pe grindă. Atmosfera încăperii este îndulcită de țesăturile cu care au fost împodobiți pereții sau mobilierul, printre acestea putând fi admirate țolurile de pe pat și de pe culmea din fața cuptorului, precum și ștergarele și fețele de masă.

În camera de oaspeți sau „casa de paradă"sunt amplasate piese de mobilier îngrijit lucrate, unele piese fiind decorate cu motive florale. În cameră se află, așadar, două paturi așezate simetric, o masă în mijloc, o bancă, dulapuri pentru vase, lăzi de zestre și cuiere pictate. Camera este împodobită cu numeroase țesături decorative din lână și bumbac, blide și cancee smălțuite, precum și icoane pe sticlă. Un element remarcabil al acestei încăperi este zestrea, stivuită până la tavan, pentru a demonstra hărnicia femeilor casei și avuția familiei. Țesăturile impresionează prin diversitatea cromatică (dominate de alb și roșu) și a motivelor decorative (prin prezența însemnată a motivelor florale).

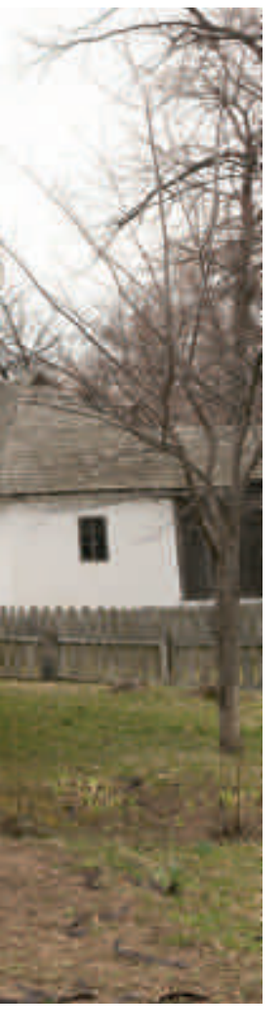
Sectorul Muntenia

Gospodăria din Trăisteni, județul Prahova, sfârșitul secolului al XIX-lea

Atestată documentar încă din anul 1605, străvechea așezare prahoveană se află în „căldarea" formată de munții Negrașul, Prislopul Mic și Fundurile. Satul Trăisteni este așezat la confluența Doftanei cu Negrașul și Prislopul și se întinde pe cursul acestor trei pâraie. Gospodăria din satul Trăisteni a fost adusă în Muzeul Satului în anul 1936 și este una dintre construcțiile reprezentative pentru perioada secolului al XIX-lea. Pe lângă cărăușie, lucru în pădure și pomicultură, creșterea vitelor și a turmelor de oi era una dintre ocupațiile principale în trecutul locuitorilor acestei regiuni. Această preocupare se reflectă în mulțimea obiectelor legate de păstorit aflate în această gospodărie, ca și în celelalte din aceeași regiune: clopote de diferite dimensiuni din aramă și alamă, foarfeci de tuns, găleți de muls și altele.

Casa datează de la sfârșitul secolului al XIX-lea și este construită din bârne de fag acoperite cu tencuială. A fost înălțată pe temelie din piatră și pe pivnița care ocupă spațiul de sub foișor și camera de locuit sau „casa mică". Prispa înconjoară casa și are la fațadă o balustradă din scânduri și un foișor. Grinzile care formează foișorul au profil în zigzag și ornamente dăltuite. Stâlpii sunt ciopliți în formă octogonală, iar acoperișul înalt, în patru ape, este acoperit cu șindrilă montată în tehnică „cioc și scoc".

Interiorul – format din tindă și două camere așezate de-o parte și de cealaltă – are o deosebită valoare artistică, datorită formelor și compoziției decorative (executate cu dăltuiri și cioplituri) a pieselor de mobilier: paturi, mese, scaune, lăzi de zestre, cuiere cu cârlige din ramuri de brad înfipte în grindă. Interiorul este decorat în principal cu țesături din lână – țoluri, velințe și foi pentru desagi – și bumbac – ștergare și batiste. În interiorul casei se remarcă, de asemenea, eleganța sobelor din cărămidă, soba cu plită pentru gătit și soba cu cotlon și firidă. Specificul interiorului prahovean este creat de folosirea ștergarelor și a batistelor brodate cu arnici roșu și negru, în nesfârșite compoziții plastico-decorative, derivate din simbolismul motivelor geometrice, vegetale si antropomorfe (trandafiri, melcișori cu bătează aurie și fluturi strălucitori etc.)

Sectorul Dobrogea

Gospodăria din Jurilovca, județul Tulcea, 1898

Jurilovca, satul de pescari situat pe malul înalt al lacului Razelm, are o populație formată în mare majoritate de lipoveni. Casele acestora sunt așezate pe ulițe largi și drepte, apropiate unele de altele. Arhitectura satului prezintă un stil ordonat, datorită caselor construite similar, aliniate uniform și amplaste cu frontonul către stradă.

Gospodăria din Muzeul Național al Satului ilustrează o locuință de la 1898, are temelie din piatră moale și este construită din chirpici de lut amestecat cu paie, turnat în forme și uscat la soare. Acoperișul în două ape are învelitoare din stuf, așezat în „solzi de pește". Ansamblul gospodăriei este îngrădit cu zid de piatră și pământ și cuprinde bucătărie de vară, un coteț pentru păsări și zece încăperi dispuse în unghi drept sub același acoperiș: grajdul, camera de afumat, cămara pentru alimente, șopronul, cămara pentru uneltele pescărești (unde se păstrează o serie variată de câteva zeci de tipuri de unelte pescărești), tindă, camera de locuit, tindă și camera de oaspeți.

Casa este alcătuită din două corpuri așezate în unghi drept și are la fațadă prispă cu stâlpi și două balconașe, acoperite cu un acoperiș dreptunghiular într-o singură apă. În colț, sub arcada șopronului, se află intrarea în pivnița săpată în pământ. În spatele casei mai există un șopron deschis destinat depozitării uneltelor, iar lângă el o baie afumătoare cu aburi. Principalele elemente decorative sunt reprezentate prin traforajul frontonului acoperișului și la streașină prin culorile vii ale ferestrelor, obloanelor și ușilor. Gospodăria lipovenească are ferestrele decorate cu obloane colorate și ușile pictate cu vase mari de flori, motive ce amintesc de zonele îndepărtate ale Siberiei Occidentale.

În interiorul locuinței, în egală măsură, atrag atenția picturile pe lemn sau carton, reprezentând tablouri cu peisaje marine și teme florale care împodobesc pereții. În ele sunt integrate adesea și fotografiile membrilor familiei.

BIBILIOGRAFIE

Berindei Dan și Bonifaciu Sebastian, București. Ghid turistic, Editura Sport-Turism, București 1978

Focșa Gheorghe, Muzeul Satului București, Editura Meridiane, București, 1972

Lancuzov Alexandru, Grădinile Bucureștilor, Editura Caligraf Design, București, 2007

Majuru Adrian, București. Povestea unei geografii umane, Editura Institutului Cultural Român, 2007

Muzeul Satului – ISTORIC. muzeulsatului.ro

Olteanu Radu, Bucureștii în date, întâmplări și ilustrații, Editura Paideia, 2010

Petrescu Paul, Paul Stahl și Anton Dîmboianu, Arhitectura din Muzeul Satului, Editura Tehnică, București 1955

Vulcănescu Mircea, Școala Sociologică a lui Dimitrie Gusti, Editura Eminescu, București, 1998

UNIUNEA EUROPEANĂ
FONDUL EUROPEAN PENTRU DEZVOLTARE REGIONALĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

MINISTERUL DEZVOLTĂRII REGIONALE ȘI TURISMULUI

MUNICIPIUL BUCUREȘTI SECTORUL 1

Instrumente Structurale 2007-2013

Orașul Vrăjit

www.orasulvrajit.ro

© Primăria Sectorului 1

MACHETA AFIS V1

Primăria Sectorului 1 al Municipiului București, Șos. București - Ploiești 9 - 13
Telefoane Centrală: 021 319 10 13-17; Fax Registratură Generală: 021 319 10 06
Email Registratură Generală: registratura@primariasector1.ro
www.primariasector1.ro

Regio - Programul Operațional Regional sprijină modernizarea României
prin oferirea de oportunități de finanțare
pentru proiecte din toate regiunile de dezvoltare ale țării.

Regio
PROGRAMUL OPERAȚIONAL REGIONAL

Inițiativă locală. Dezvoltare regională.

www.inforegio.ro

Investim în viitorul tău!
Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Regional și co-finanțat de Uniunea Europeană prin Fondul European pentru Dezvoltare Regională.

Orașul Vrăjit
Primăria Sectorului 1 al Municipiului București
Septembrie 2013
Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.